

18-3-1967

... 'Από τήν Ποντιακή λαογραφία ...

... Σ Η Μ Α ...

Ο.- Φεύγουν οἱ φορεῖς τῶν ποντιακῶν παραδόσεων, - Κείμενο Στάθη Εὐσταθιάδου. Συμμετέχει ὁ Χρῦσανθος. Στή λύρα ὁ Γεώργιος Κουσίδης.

... τό σῆμα σβῆνει ...

Φεύγουν, ἀγαπητοί ἀδελφοί, οἱ φορεῖς τῶν ποντιακῶν παραδόσεων, οἱ γέροντες καί γερόντισσες, φεύγουν ἀπό τή ζωή....

Τά γραπτά κείμενα, γιά τήν ἱστορία καί λαογραφία, γιά τόν λαϊκό πολιτισμό τῶν Ἑλληνοποντίων, δέν εἶναι πολλά. 'Από τίς γραπτές πηγές μπορεῖ κανεῖς νά ἀντλήσῃ, βέβαια, σπουδαῖες, πληροφορίες, οἱ ὁποῖες, ὅμως, ἀφοροῦν ζητήματα γενικά. "Ἐτσι, ~~πρόκειται~~ νά ἐρευνηθῇ ὁ λαϊκός πολιτισμός στίς λεπτομέρειές του, ~~πρόκειται~~ ἡ προσφυγή στήν μνήμη τῶν ζωντανῶν φορέων τῶν παραδόσεων. *γι' αὐτούς ἀποραί κυ κυ.*

Καί ἡ ποντιακή παράδοση, ἀποτελεῖ πολυτιμώτατο ἐθνικό κεφάλαιο. Εἶναι τά ποντιακά δημῶδη ᾄσματα, οἱ λεβέντινοι χοροί μέ τόν ἀρχαῖο-πρεπο χαρακτήρα τους, τά ποντιακή ἦθη καί ἔθιμα, οἱ δοξασίες καί οἱ ἀντιλήψεις γενικά τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ. Τό πολύτιμο ὕλινό, τό ἀντλοῦμε ἀπό ἐκείνους, πού γεννήθηκαν καί μεγάλωσαν στόν Πόντο. Τοῦτο τό ὕλινό ἔφθασε ἀ' αὐτούς ἀπό γενεά σέ γενεά.

"Ἦθη καί ἔθιμα, ἡρωϊκά ᾄσματα, πληροφορίες διάφορες, πού ἔχουν πανάρχαια ἐλληνική παράδοση, διατηρήθηκαν, ὡς τό τέλος. Βρίσκομε τό ὕλινό σέ ἕνα τραγούδι, σέ μιά συγκινητική διήγηση, σέ μιά ἐμπεριστατωμένη ἀφήγηση ἐνός γέροντα ἢ μιᾶς γερόντισσας, πού, ὅταν τό ὑπαγορεύῃ στόν συλλέκτη τοῦ ὕλινου, κατέχεται ἀπό τό αἶσθημα καί ἔχει τή συνείδηση, ὅτι ἐπιτελεῖ χρέος ἡθικό, καθῆκον ἱερό.

Οἱ φορεῖς τῶν ποντιακῶν παραδόσεων, οἱ σεβαστοί γέροντες καί γερόντισσες, στάθηκαν καί στέκουν φωτεινοί φάροι, πηγές πολυτιμώτατες, γιά τήν λαογραφική τούτη προσπάθεια. Καί ἐπιβάλλεται, γι' αὐτό, ἡ ἀξιοποίηση τούτου τοῦ πολύτιμου κεφαλαίου τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας. Εἶναι ἡ ἀσφαλίς γέφυρα γιά τήν ἐρευνα μιᾶς ζωῆς, πού πέρασε, χωρίς ὅμως νά ἔχη χάσῃ τήν λάμψη της.

'Αλλά, οἱ ζωντανοί φορεῖς τῶν ποντιακῶν παραδόσεων, σιγά-σιγά, φεύγουν ἀπό τή ζωή... 'Αλοίμονο, ἂν πάρουν μαζί τους ὅ,τι πολύτιμο διατηροῦσε ἡ μνήμη τους, ὅ,τι σπουδαῖο φύλαγαν μέσα στήν ψυχή τους, ὅποια κρίσιμη πληροφορία ἤξεραν, πού τό κάθε τι ἀπό αὐτά εἶχε ἰδιαίτερη σημασία γιά τόν ἐρευνητή λαογράφο καί ἱστορικό....

Δοκιμάσαμε, πολλές φορές, έντονο τό αϊθήμα τής χαρᾶς καί τής υπερφάνειας, όταν μᾶς δινόταν ἡ εὐκαιρία, νά συνομιλήσωμε μέ γέροντες καί γερόντισσες, ζωντανούς φορεῖς ποντιακῶν παραδόσεων. Ἦταν μιά πολύ γόνιμη συνεργασία μαζί τους, πάνω σέ θέματα τής ποντιακῆς λαογραφίας. Αἰσθανόμασθε ~~μεγάλη~~ εὐγνώμονες, πρὸς τοὺς σεβαστοὺς αὐτοὺς συνεργάτες μας, γιὰ τήν εὐγένεια καί προθυμία τους, νά βοηθήσουν τήν λαογραφική μας προσπάθεια. Καί δοκιμάζομε έντονη συγκίνηση, όταν φεύγη ἀπό τή ζωὴ ἓνας γέροντας ἢ μιά γερόντισσα, μέ τοὺς ὁποίους συνεργασθήκαμε στό παρελθόν.

Ἀνάμεσα στοὺς φορεῖς ποντιακῶν παραδόσεων, ἀπό τοὺς ὁποίους ἀντλήσαμε πληροφορίες πολύτιμες, μιά εὐγενική μορφή στάθηκε πολύ φωτεινή. Ἀναταπόνητη γερόντισσα, ἀγέρωχη ποντία ἀμαζόνα, γέννημα καί θρέμμα τής Μούζενας τοῦ Πόντου, τοῦ χωριοῦ Ἀγρίδ', ἀφοῦ ἔχασε ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καί πέρασε τόσες ἀντιξοότητες, ὅχι μόνο στίς τραγικέες ὥρες τοῦ ξεριζωμοῦ, ἀλλά καί μετέπειτα, στό Βασιλεῖο τής Ρωσίας, γύρισε στήν Ἑλλάδα, στήν ἀρχική πατρίδα τῶν Ποντίων, φέρνοντας μαζί της τήν ἀτσάλινη ψυχὴ της καί τό πολύτιμό λαογραφικό ὑλικό, ἀναμνήσεις γλυκειές, μά καί θλιμμένες, ἀπό τήν ἀλησμόνητη πατρίδα, τήν Μούζενα τοῦ Πόντου, ἰδίως τό χωριό Ἀγρίδ', τήν ἀγαπημένη της γενέτειρα.

Μουζεναία ἀμαζόνα: Σοφία Κυνηγοπούλου. Ἐφυγε ἀπό τή ζωὴ, ἀφοῦ πέρασε τό 80ό ἔτος τής ἡλικίας της. Αἰσθανόμασθε τό χρέος, νά τιμήσωμε τήν μνήμη της, γιὰτί ὑπῆρξε πολύτιμη συνεργάτιδα στήν προσπάθεια τούτη. Τό ὑλικό, πού μᾶς ὑπαγόρευσε καί πού εἶναι πέρα πολύ ~~εὐδαίμονα~~ ἀπό λαογραφική ἄποψη, ἀποτελεῖ κεφάλαιο ἀξιόλογο τοῦ λαογραφικοῦ μας ἀρχείου.

Ἀπό τήν γερόντισσα Κυνηγοπούλου, πού ἔφυγε - ἃς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη της - συγκεντρώσαμε ποικίλα στοιχεῖα γιὰ τήν ἠθική καί τὰ ἰδανικά τής οἰκογενείας, πού ὡδηγοῦσαν τήν ἴδια, ὡδηγοῦσαν καί ὡδηγοῦν τὰ παιδιὰ καί τὰ ἐγγόνια της στήν πορεία τοῦ χρόνου. Ἦταν ἀπό τοὺς πρὸ ζωντανούς φορεῖς τῶν ὡραίων ποντιακῶν παραδόσεων. Ἀφοῦ παρέδωσε τίς χαρές, τοὺς καὶμούς καί τίς νοσταλγίες τής ψυχῆς της, τό ἀποταμίευμα τής μνήμης της, στόν λαογράφο ἐρευνητῆ, ἔφυγε μέ ἡσυχὴ τήν συνείδηση, πώς, πέρα ἀπό τὰ ἄλλα καθήκοντά της, ἐπετέλεσε καί τοῦτο : Βοήθησε σημαντικά τήν ποντιακὴ λαογραφική προσπάθεια.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀκολουθοῦν σιοποὶ καί τραγούδια ἀπὸ διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου (5 σιοποὶ)

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα...

. Σ Η Μ Α

Νέα από τήν ποντιακή καλλιτεχνική ζωή.

. τό ση̃μα σβήνει

Ὁ ποντιακός θίασος Θεσσαλονίκης δίδει ~~στίς~~ ^{στις} 26 Μαρτίου, ἡμέρα Κυριακή καί ὥρα II τό πρωῒ, στήν Ἀσπορία, ποντιακό θέατρο, ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Εὐξείνου Λέσχης Καστορίας. Θά δοθῇ τό ἔργο " Ὁ Φίλπον τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη, μέ σκηνοθεσία Μιχάλη Κυνηγόπουλου.

Ὁ θίασος, ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Συλλόγου "Φοῖνιξ" τῆς Πολίχνης, θά δώσῃ στίς 29 Μαρτίου, στήν Πολίχνη, τό ἔργο " Τό Κάστρεν καί οἱ Τραντέλλενοι " ποντιακό ιστορικό δράμα, τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη. Σκηνοθεσία Βάνια Ὑγρόπουλου καί Μιχάλη Κυνηγόπουλου.

. Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε νέα ἀπό τήν ποντιακή καλλιτεχνική ζωή.

. τό ση̃μα σβήνει

Ἡ ἐμπομπή μας τελείωσε. Κοντά σας καί πάλι τό ἐρχόμενο Σάββατο αὐτή τήν ὥρα.

. Σ Η Μ Α

Τήν ἐμπομπή αὐτή γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. Συμμετέχει ὁ Χρύσανθος. Στή λύρα ὁ Γιώργος Κουσίδης.

. τό ση̃μα σβήνει φ .

Ἡ καί ἔστιν, ἡραυτή ἡμετέρα, καί ὁμοίως διάφορα, τοῦ ἔχοντος ποντιακή ἐλληνική παράδοση, διατηρήθηκαν, ὡς τό τέλος. Βρίσκουμε τό ὅτι καί οἱ ἐνοχλοῦντες, σέ μία συγκινητική διήγηση, σέ μία ἐμπειρησμένη ἀγάπη ἑνός γέροντα ἢ μιᾶς γερωνίσσης, τοῦ, ἴσως, τοῦ παλαιότερου σελήκη τοῦ ὅλκου, κατέχεται ἀπό τήν ἑλπίδα καί ἔχει τή συνείδηση, ὅτι ἐπιτελεῖ χρέος ἠθικό, καθήκον ἡρώδες.

Οἱ φορεῖς τῆς ποντιακῆς παραδόσεως, σέ γεροντοὺς γέροντες καί γερωνίσσας, στήθηκαν καί στήνουν φωταῖνοί φίλοι, πηγές πολιτισμότητας, γιὰ τήν λαογραφική τούτη κληρονομία καί ἐπιβάλλεται, γι' αὐτό, ἡ ἀξιολόγηση τούτου τοῦ πολυτίμου κληρολίου τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας. Εἶναι ἀπορώδεις γέφυρα γιὰ τήν ἐρευνήσιμα ζωῆς, τοῦ πέρασε, χωνεῖ ὅπως νά ἐπὶ χάσῃ τήν λάμψη της.

Ἀλλά, οἱ ζωντανοὶ φορεῖς τῆς ποντιακῆς παραδόσεως, σιγά-σιγά, φεύγουν ἀπό τή γῆ... Ἀλλόμονο, ὅν πῶσαν καί τους ὁ, τί πολῦτιμο διασκηρῶσε ἡ μνήμη τους, ὁ, τι σκευάσθησαν μέσα στήν ψυχή τους, ὅπως καί τῇ κληρονομία ἤσαν, καί τῇ καὶ τι ἀπό αὐτό εἶχε ἰσχυρὴ σημασία γιὰ τόν ἐρευνήτῃ λαογράφῃ καί ιστορικό... .